

HAKKIN MUSULMI AKAN MUSULMI

Manufofin hudubar

- Bayanin haƙiƙanin ‘yan uwantaka a musulunci.
- Bayanin wajabcin taimakon juna a musulunci.
- Bayanin falalar ‘yan uwantaka a musulunci da nuna cewa ta fi ‘yanuwantakar Jini.
- Tsoratarwa daga rarrabuwa da daidai cewa a tsakanin musulmi.

Huduba Ta Farko

Dukkan yabo da godiya da kirari sun tabbata ga Allah, taimakonsa da gafararsa muke nema, kuma muna neman tsarinsa daga shirrin kawukanmu da munanan ayyukanmu. Wanda Allah ya shiryar babu mai batar da shi, wanda kuma ya batar to babu mai shiryar da shi. Kuma ina shaidawa babu abin bauta da gaskiya sai Allah, shi kaƙai ne ba shi da abokin tarayya. Kuma ina shaidawa cewa, Annabi Muhammad bawansa ne manzonsa ne. (Ya ku waƙanda suka yi imani ku ji tsoron yadda ya cancaci a ji tsoronsa, kada ku mutu face kuna musulmi). (Ya ku mutane ku ji tsoron Ubangijinku wanda ya halicceku daga rai guda ƙaya, kuma ya ya halicci matarsa daga gare shi, kuma ya yada maza da mata daga garesu (su biyu). Ku ji tsoron Allah wanda kuke yiwa junanku magiya da shi, (kuma ku kiyaye) zumunci. Lalle Allah mai kula ne da ku). (Ya ku waƙanda suka yi imani ku ku ji tsoron Allah kuma ku faɗi magana ta daidai. Sai Allah ya gyara muku ayyukanku, kuma ya gafarta muku zunubbanku. Wanda ya bi Allah da Manzonsa haƙiƙa ya rabauta rabauta mai girma). Bayan haka, lalle mafi gaskiyar magana maganar Allah, kuma mafi kyawon shiriya shiriyar Annab Muhammad (ﷺ). Kuma mafi shirrin al'amura (a addini) ƙagaggunsu, kuma duk wani ƙagaggen abu (addini) bidi'a ce, duk wata bidi'a bata ce, duka wani bata kuma yana wuta.

Ya ‘yan uwana musulmi : Haƙiƙa addinin musulunci addini ne mai girma, kuma addinine mai tsari, ya tsara wa mabiyansa kyakkyawan tsari, tsarin da ya haɗa kiyaye haƙƙoƙin da wajibai, kuma babu wani aiki na ƙwarai da yake tafiya a banza a cikin wannan tsari, tsari ne da ya ba duk wani mai haƙƙi haƙƙinsa, daga cikin irin waƙannan haƙƙoƙi da wannan tsari ya zo da shi akwai haƙƙin musulmi a kan ɗan uwansa musulmi.

Yaku yan uwa Musulmi : Haƙiƙa Manzon Allah (ﷻ) ya tabbatar da cewa Musulmi yana da haƙƙi a kan ɗan uwansa musulmi, in da yake cewa, “Haƙƙin musulmi a kan musulmi shida ne. Aka ce mene ne su ya Manzon Allah?” Sai Manzon Allah ya ce, su ne, “idan ya gamu da shi ya yi masa sallama, idan ya gayyace shi ya amsa, idan ya neme shi ya yi masa nasiha, ya yi masa, idan ya yi atishawa ya gode wa Allah ya gaishe shi, idan baya da lafiya ya je ya duba shi,

idan ya mutu ya raka shi” Muslim ne ya rawaito shi.

A cikin wannan hadisi mai girma zamu ga Manzon Allah (ﷺ) ya fadī wasu haƙƙoƙi da musulmi yake da shi akan ɗan uwansa musulmi. Aiki da waɗannan haƙƙoƙi - babu ko shakka – zai kawo soyayya da ƙauna da zaman lafiya a tsakanin musulmi, wanda hakan ya kan zama sababin mutum ya shiga Aljannah. Saboda ya zo a cikin hadisin da Imam Muslim ya rawaito, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Na rantse da wanda raina yake hannunsa, ba zaku shiga Aljannah ba, har sai kun yi imani, kuma ba zaku yi imani ba, har sai kun so junanku. Ashe bana nuna muku abin da idan kuka aikata shi zaku so junanku ba? Ku yada sallama a tsakaninku”.

Yana cikin haƙƙin musulmi a kan musulmi kada ya yi masa hassada, kada ya kullace shi, saboda shi mumini kirjinsa a wanke yake, zuciyarsa mai tsarki ce, yana kwana ba tare da kullin wani ko hassada a zuciyarsa ba, Manzon Allah (ﷺ) yana cewa a cikin hadisin da Bukhari da Muslim suka rawaito daga Anas ɗan Malik – Allah ya yarda da shi – ya ce, : “Kada ku yi gaba da juna, kada ku ba juna baya, kada ku yi gasa da juna, ku zama bayin Allah ‘yan uwan juna”. Bukhari da Muslim ne suka rawaito.

Yana daga cikin haƙƙin musulmi a kan ɗan uwansa musulmi ya taimaka masa daidai gwargwadon ikonsa wajen biyan buƙatunsa na duniya, ya sauwaka masa idan ya shiga tsanani, ya suturta shi yayin da yake buƙatar sutura. An karɓo daga Abu Hurairata – Allah ya yarda da shi – ya ce, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Wanda ya yaye wa wani mumini baƙin ciki daga cikin baƙin cikin duniya, Allah zai yaye masa wani baƙin ciki daga cikin baƙin cikin lahira. Wanda duk ya sauwaka wa wanda yake cikin matsi, Allah zai sauwaka masa duniya da lahira, wanda duk ya suturta musulmi, Allah zai suturta shi duniya da lahira. Allah yana cikin taimakon bawa matuƙar bawa yana taimakon ɗan uwansa” Muslim ne ya rawaito.

Hakanan yana cikin haƙƙin musulmi akan musulmi taimakonsa a cikin kowane hali da yanayi, ya taimake shi idan yana zalunci, kamar yadda zai taimake shi idan ana zaluntar shi. An karɓo daga Anas ɗan Malik – Allah ya yarda da shi – ya ce, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Ka taimaki ɗan uwanka, ana zaluntarsa ko shi yana zalunci. Sai wani mutum ya ce, “Ya Manzon Allah, zan taimake shi idan ana zaluntarshi, amma yaya zan taimake shi idan yana zalunci?” Sai Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Ka riƙe hannunsa” (ka hana shi zalunci).

Yana cikin haƙƙin musulmi ne akan ɗan uwansa musulmi ya boye aibinsa, ya yi masa afuwa da rangwame yayin da ya yi masa wani abu maras daɗi, yin haka yana daga cikin manya – manyan haƙƙin musulmi akan ɗan uwansa musulmi, saboda ɗan uwanka ba mala'ika ba ne, ba Annabi ba ne, mutum ne don haka ka suturta shi.

Malamai suna cewa : Mutane kala biyu ne. Kala na farko su ne waɗanda suka shahara a cikin mutane da nagarta da nisantar sabo, to irin waɗannan idan suka faɗa cikin kuskure ana son musulmi su yi musu afuwa, su suturta su, kada su bibiyi al'aurarsu, Manzon Allah (ﷺ) yana cewa a cikin hadisin da Imam Ahmad ya rawaito daga Abi Barzatal Assalami ya ce, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, : “ Yaku taron

wafanda suka yi imani da harshensu, amma imanin bai shiga zuciyarsu ba. Kada ku yi gulmar musulmi, kada ku bibiyi alurarsu, duk wanda ya bi al'aurar musulmi, shi ma Allah zai bi al'aurarshi, duk kuwa wanda Allah ya bibiyi al'aurarsa to zai kunyata shi a cikin gidanshi” .

Kala na biya daga cikin mutane, su ne, wafanda suke bayyana sabonsu a fili, ba sa jin kunyar Allah, ba sa jin kunyar mutane, to irin wafannan fasikai ne, ba a suturta su.

‘Yan uwana masu sauraro : Son juna saboda Allah ba karami abu ne a musulunci, yana daga cikin abubuwan da suke nuna cikas imanin mutum, kuma yana iya zama sababi daga cikin sababan da suke kai mutum Aljannah.

Ya tabbata a cikin Bukhari da Muslim daga Anas dan Malik – Allah ya yarda da shi – ya ce, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Abubuwa guda uku, wanda yake da su ya dandani zakin imani, ya zama ya fi son Allah da Manzonsa akan wafanda ba su ba, sannan ya so mutum don Allah, ba don wani abu ba, sannan ya ki komawa kafirci kamar yadda yake kin a sanya shi a wuta”. Bukhari da Muslim ne suka rawaito.

An karbo daga Abu Hurairata – Allah ya yarda da shi – ya ce, Manzon Allah (ﷺ) ya ce, “Wani mutum ya tafi wani gari don ya ziyarci wani dan uwansa, sai Allah ya sanya masa Mala’ika a kan hanyarsa yana jiransa. Lokacin da wannan mutumin ya iso wajen Mala’ikan, sai ya ce da shi, “ina zaka je?” Sai ya ce, “Zan ziyarci wani dan uwana ne a wannan gari”. Sai Mala’ikan ya ce, “Shin akwai wata ni’ima ce wadda kake renonta a wajensa?” sai ya ce, “A’a, ni dai kawai ina son shi ne saboda Allah”. Sai Mala’ikan nan ya ce da shi, “Ni Allah ne ya aiko ni wajenka, ya ce, yana sonka kamar yadda kake son shi”.

Wannan ita ce haƙiƙanin 'yan uwantaka ta gaskiya, kuma wannan ita ce haƙiƙaninta, haƙiƙa 'yan uwantaka saboda Allah ba ta ginuwa akan komai sai akan igiyar aƙida da igiyar imani da igiyar soyayya saboda Allah, wafannan igiyoyi ba sa tsinkewa har abada.

An karbo daga Abu Hurairata – Allah ya yarda da shi – Manzon Allah (ﷺ) ya ce, "Mutane bakwai Allah zai musu inuwa a cikin inuwarsa, ranar da babu wata inuwa sai inuwarsa, shugaba mai adalci, da matashin da ya tashi a cikin ibadar Allah, da mutumin da zuciyarsa take rataye da masallaci, da mutane biyun da suka yi soyayya saboda Allah, sun haɗu saboda shi, sun rabu a kanshi (wato har rabuwa ta zo suna kan soyayyarsu saboda Allah) da mutumin da mace mai matsayi da kyau ta neme shi, sai ya ce mata, ni ina jin tsoron Allah, da mutumin da ya yi sadaka, ya boye ta har hannun dama bai san me hannun hagu ya bayar ba, da mutumin da ya ambari Allah shi kaɗai, idanuwansa suka zubar da hawaye". Bukhari da Muslim ne suka rawaito.

Da wannan hadisi zamu gane cewa 'yan uwantaka saboda Allah ni'ima ce babba daga wajen Allah, wani marmaron ruwa ne da Allah yake kwarara shi ga muminaɗi masu gaskiya, kamar yadda 'yan uwantaka take wani ruwa ne mai tsarki da Allah yake shayar da bayinsa tsarkaka muminaɗi. Allah Maɗaukakin Sarki ya ce,

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ [الحجرات: 10]

“Kadai muminai ‘yan uwan junane, ku daidaita tsakanin ‘yan uwanku. Ku ji tsoron Allah don ku samu rahama” (Al – hujrat : 10).

Allah ya yi mana Albarka cikin abin da muka ji na Alkur’ani mai girma, ya amfanar da mu da abin da yake cikinsa na ayoyi da zikiri mai girma, haƙiƙa Allah mai iko ne akan komai.

Huduba Ta Biyu

Godiya ta tabbata ga Allah, Kyakkyawan farshe yana ga masu tsoron Allah, Tsira da Aminci su tabbata ga fiyayyen halitta, Manzon Allah (ﷺ) da iyalansa da Sahabbansa da waƙanda suka bi su gaba ɗayansu, har zuwa ranar sakamako. Bayan haka:

Ya ‘yan uwa masu girma : Haƙiƙanin 'yan uwantakar musulunci ita ce take haɗa abin da yake rabe, take haɗe abin da ya saba, ita ce igiyar da take sanya taron al'ummar musulmi su zama kamar jiki ɗaya, ta mayar da su kamar gini, sashensa yana ƙarfafa shashe, irin wannan ‘yan uwantaka ita ce irin wadda take tsakanin Sahabban Manzon Allah (ﷺ), tsakanin mutanen Makka da Madina, har ya kasance mutum yana raba dukiyarsa ya ba ɗan uwansa rabi, ya saki matarsa don ɗan uwansa ya aura.

An karɓo daga Anas – Allah ya yarda da shi – ya ce, Abdur-Rahman ɗan Auf ya zo wajenmu (a Madina) sai Annabi (ﷺ) ya haɗa 'yan uwantaka tsakaninsa da Sa'ad ɗan Rabe'u, wanda yake yana da dukiya mai yawa. Sai ya ce wa Abdur-Rahman "Mutanen Madina sun san cewa ni ina cikin masu dukiya mai yawa, don haka sai raba dukiyata rabi, na baka, kuma ina da mata biyu, ka kalli wanda ta fi kayatar da kai, sai in sake ta, idan ta yi idda ka aura. Sai Abdur-Rahman ya ce, "Allah ya yi maka albarka a cikin dukiyarka da iyalanka, ku nuna min kasuwa". Ba a yi wasu kwanaki ba, sai ga Abdur-Rahman ya zo wajen Manzon Allah (ﷺ) da alamar turare a jikinsa, sai Manzon Allah ya ce masa, "Me ya faru ne?" sai ya ce, "Na auri wata mata daga cikin mutanen Madina". Sai Manzon Allah ya ce, "Me ka bata sadaki?" sai ya ce, "Mauni na zinare ko azurfa" sai Manzon Allah ya ce, "Yi walima, koda da akuya ne".

Allahu Akbar! Wannan ita ce 'yan uwantakar musulunci, ku duba ku ga yadda ta mayar da waɗannan mazaje, dukiyarsu da iyalansu sun zama masu sauƙi a wajensu don neman yardar Allah. Ko akwai wanda zai wa'azantu!?

Ya 'yan uwa musulmi : Haƙiƙa hassada da kulli a zuciya suna cikin mafi haɗarin cututtukan zuciya, waɗanda suke rusa 'yan uwantaka, saboda hasada ita ce ɗan uwa ya ga ɗan uwansa a cikin ni'ima, sai ya kullace shi, ya yi masa hassada ya yi burin wannan ni'ima ta gushe daga ɗan uwanshi, ya manta da cewa Allah Maɗaukakin Sarki shi ne wanda ya bashi wannan arziki, don haka wanke zuciya daga hassada da kulli babbar lamari ne, kuma dalili ne daga cikin dalilan da shigar da mutum Aljanna.

Hadisi ya tabbata a cikin littafin (Al – Musnad) na Imam Ahmad daga Anas ya ce, Muna zaune a wajen Annabi (ﷺ) sai ya ce, "Yanzu wani mutum ɗan Aljannah zai bullo muku" sai wani mutum daga cikin mutanen Madina ya bullo, gemunsa yana ɗigar da ruwan alwalarsa, ya rataye takalmansa a hannun hagin ɗin sa. Da aka wayi gari, sai Annabi (ﷺ) ya sake faɗin abin da ya faɗa, sai wannan mutumin ya bullo kamar yadda ya bullo a karo na farko. A rana ta uku sai Manzon Allah ya sake faɗin maganarsa ta farko, sai wannan mutumin ya bullo kamar yadda ya bullo a karo na farko. Da Manzon Allah (ﷺ) ya tashi, sai Abdullahi ɗan Amru ɗan Asi ya bi wannan mutumin, ya ce masa, na ɗan nisanci babana ne, na yi rantsuwa ba zai shiga inda yake ba har tsawon kwana uku, don haka idan ka ga da dama ka bani wuri har zuwa kwana ukun to ka ba ni, sai mutumin nan ya ce, to. Anas (mai riwaya) ya ce, Sai Abdullahi ya bamu labari ya ce "ya kwana tare da wannan mutum kwana uku, bai ga yana tsayuwar dare ba, sai dai idan ya farka da daddare ya juya akan shinfidarsa, ya yi kabbara, ya juya har zuwa lokacin sallar asuba. Abdullahi ya ci gaba da cewa "sai dai ban ji yana faɗin komai ba sai alheri" da kwana uku suka wuce, sai na kusa in raina ayyukansa, sai na ce masa "Bawan Allah, babu wani abu na fushi kaura tsakanina da mahaifina, kurum na ji Manzon Allah (ﷺ) har sau uku yana cewa "wani mutum ɗan aljannah sai bullo muku yanzu" sai in ga ka bullo, har sai uku, don haka na so in zo inda kake don in ga aikin da kake, in yi koyi da kai, amma sai ban ga kana wani aiki mai yawa ba, meye ya kaika abin da Manzon Allah ya faɗa?. Sai mutumin nan ya ce, "wannan abin da ka gani shi ne kawai" da na juya sai ya kira ni, ya ce da ni, "wannan abin da ka gani shi ne kawai, amma fa bana ɗauke da alush ga wani daga cikin musulmi, kuma bana yi wa wani hassada akan alherin da Allah ya bashi" Sai Abdullahi ya ce, "Wannan shi ne ya kai ka wannan matsayi, kuma shi ne abin bama iyawa".

Yaku al'ummar Musulmi : Irin wannan ‘yan uwantaka ita ce take gadar da ƙarfi ga musulmi, su rinjayi duk wani kafiri maƙiyin wannan addini mai girma. Sai dai abin baƙin ciki a yau musulmi sun zama kamar sharar da ruwa ya ɗauko, sun warwatse, sun rarrabe, maƙiya sun dira a kansu, su wawashe dukiyoyinsu, sun ci mutuncinsu, duk wannan ba don komai ba, sai dai watsar da ‘yan uwantaka da juna, da rashin kiyaye haƙƙin juna. Babu ko shakka ba yadda za a yi al’umma ta dawo da ƙarfinta da kwarjininta sai ta raya ‘yan uwantaka a tsakaninta, musulmi ya kiyaye haƙƙin ɗan uwansa musulmi. Allah Maɗaukakin Sarki yana cewa :

﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَلَا تَنَزَعُوا أَنْفُسَكُمْ فَيُخْشِعُوهُنَّ وَذَهُبَ رِجَالِكُمْ وَأَصِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ [٤٦]

[الأنفال: ٤٦].

Ma’ana : “ Ku bi Allah da Manzonsa, Kada ku yi jayayya da juna, sai ku balbalce, ƙarfinku ya tafi, ku yi haƙuri, haƙiƙa Allah yana tare da masu haƙuri” (Al-anfal : 46).

Saboda haka wajibi ne mu taimaki junanmu, mu zama bayin Allah ‘yan uwan juna, kamar yadda Allah da Manzonsa suka umarce mu, haƙiƙa Allah yana tare da jama’a. kuma ƙarfi yana cikin haɗuwa, rauni kuwa yana cikin rarrabewa da tarwatsewa. Allah ya tsare mu daga rabewa da saɓawa.